

Η εισήγηση του Κώστα Μυγδάλη στο περί Χριστιανισμού και Media Συνέδριο της Διακοινοβουλευτικής

Η σύναξη των προκαθημένων των Ορθοδόξων Εκκλησιών, η οποία συνήλθε στο Φανάρι της Κων/πολης από 6 έως 9 Μαρτίου του 2014, αποφάσισε την Σύγκλιση της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας για το έτος 2016. Στο μήνυμα των προκαθημένων στην έκτη παράγραφο αναφέρεται:

6. Ἡ Σύναξις αὐτῆ τῶν Προκαθημένων συνιστᾷ δι' ἡμᾶς μίαν εὐλογημένην εὐκαιρίαν, ἵνα ἐπαναβεβαιώσωμεν τὴν ἐνότητα ἡμῶν διὰ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς συνεργασίας. Ἐπιβεβαιούμεν τὴν ἀφοσίωσιν ἡμῶν εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς συνοδικότητος, ἣτις τυγχάνει ὑψίστης σημασίας διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνωτιζόμεθα τὴν ρῆσιν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι "τό τῆς Ἐκκλησίας ὄνομα, οὐ χωρισμοῦ ἀλλ' ἐνώσεως καὶ συμφωνίας ὄνομα". Ἡ καρδιά ἡμῶν στρέφεται πρὸς τὴν ἀπὸ μακροῦ ἀναμενομένην Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διὰ νὰ μαρτυρήσωμεν τὴν ἐνότητα αὐτῆς, ὡς καὶ τὴν εὐθύνην καὶ τὴν στοργὴν τῆς πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον.

Ἡ Σύναξις συνεφώνησεν ὅτι ἡ προπαρασκευαστικὴ τῆς Συνόδου ἐργασία πρέπει νὰ ἐντατικοποιηθῇ. Εἰδικὴ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ θὰ ἀρχίσῃ τὸ ἔργον αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 2014 καὶ θὰ ὀλοκληρώσῃ αὐτὸ μέχρι τοῦ Ἁγίου Πάσχα τοῦ ἔτους 2015. Θὰ ἀκολουθήσῃ Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ ἔτους 2015. Ἄπασαι αἱ ἀποφάσεις, τὸσον κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς Συνόδου, ὅσον καὶ κατὰ τὰ προπαρασκευαστικὰ στάδια αὐτῆς, θὰ λαμβάνωνται καθ' ὁμοφωνίαν. Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θὰ συγκληθῇ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 2016, ἐκτός ἀπροόπτου. Ἡ Σύνοδος θὰ προεδρευῆται ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Οἱ ἀδελφοὶ Αὐτοῦ Προκαθήμενοι τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν θὰ κάθηνται ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων Αὐτοῦ.

Ἡ ανακοίνωσις τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ γεγονότος, τῆς εὐλογημένης αὐτῆς ἀπόφασις, ἐγένε με τὴν συνήθη καὶ ἀρμόζουσα γιὰ τὴν περίστασις εὐπρέπεια, χωρὶς τυμπανοκρουσίες καὶ συνεντεύξεις. Ἡ Ἐκκλησία μετὰ ἀπὸ πολὺ κόπο μετὰ ἀπὸ μεγάλη προσπάθεια καὶ με ἀπόλυτη υπομονὴ καὶ συγκατάβασις, υπακούοντας τὴν θέλησιν τοῦ ἰδρυτῆ τῆς Σωτήρα

Χριστού αλλά και στα κελεύσματα των καιρών, η Εκκλησία έκανε το χρέος της . Απέδωσε στην κοινωνία και την ιστορία αν θα ώφειλε, επιβεβαιώνοντας έτσι την ενότητά της. Η κοινωνία , τώρα με την σειρά της καλείται να προσλάβει και να κατανοήσει την σπουδαιότητα της απόφασης, να την αναδείξει και να την διαφυλάξει. Να χτίσει το μέλλον της μέσα από την ενότητά της. Η απόφαση δεν ήταν καθόλου εύκολη και πήρε πολύ χρόνο. Πενήντα χρόνια δύσκολων και επίπονων ετοιμασιών και ενδοορθόδοξων διαλόγων. Είχα την μεγάλη τύχη να γνωρίσω και να με τιμήσει με την φιλία του ο μακαριστός μητροπολίτης Ελβετίας Δαμασκηνός Παπανδρέου και να ακούσω τις δυσκολίες από το στόμα του. Τις δυσκολίες υπέρβασης ανυπέρβλητων προβλημάτων. Επίσης τον μακαρίτη Εφέσου Χρυσόστομο Κωνσταντινίδη. Ή τον επίσκοπο των Καθολικών τον συχωρεμένο Πέτρο Ντυπρέ. Γνώρισα επίσης των Φιλάρετο του Μίνσκ που χειρίσθηκε θέματα συνεργασιών. Κάποιοι άλλοι είχαν την τύχη να γνωρίσουν τον μεγάλο ιεράρχη του Οικουμενικού Πατριαρχείου Χαλκηδόνα Μελίωνα Χατζή. Τον Πατριάρχη Αθηναγόρα. Ο θεός να τους αναπαύσει, η Εκκλησία και η κοινωνία σύμπασα τους οφείλει πολλά. Φανταστείτε πως θα ήταν ο κόσμος μας αν κάνανε κάποια λάθη αν δεν διέθεταν την διάκριση, ιδιαίτερα την περίοδο του ψυχρού πολέμου. Γιατί γνωρίζουμε όλη ότι αυτή η προσπάθεια συνεννόησης στην περίοδο του ψυχρού πολέμου ανδρώθηκε. Τότε που η καθολική Εκκλησία καταδίκασε και κήρυττε το ασυμβίβαστο κομμουνιστή και χριστιανού. Με το decsero που εξαπέλυσε το 1949 η Αγία έδρα, όπου έκρινε ως ασύμβατες τις ιδιότητες κομμουνιστή και χριστιανού και καλούσε τον χριστιανικό κόσμο σε συνεργασία για την αντιμετώπιση του κομμουνισμού. Αν τότε πέφταμε και εμείς στο ίδιο τρυπάκι που θα ήμασταν σήμερα.

Η ίδρυση πολλών και διαφορετικών θρησκευτικών κοινοτήτων κατά τους τρεις πρώτους αιώνες εδραίωσης του Χριστιανισμού δημιούργησε την ανάγκη ύπαρξης οργάνων επίλυσης θεμάτων κυρίως δογματικού και διοικητικού χαρακτήρα. Οι Σύνοδοι, που άρχισαν να συγκαλούνται ήδη από τον 1ο αιώνα μ.Χ., είχαν την ευθύνη επεξεργασίας ζητημάτων τόσο τοπικού και περιφερειακού, όσο και οικουμενικού χαρακτήρα. Από το σύνολο των Συνόδων αυτών, εκείνες που αφορούσαν αποφάσεις με θεμελιώδη σημασία για το παγκόσμιο εκκλησιαστικό σώμα ήταν οι Οικουμενικές Σύνοδοι. Η σύγκλιση τους γινόταν μόνο από τον Αυτοκράτορα του Βυζαντίου, που κήρυττε την έναρξη και τη λήξη των εργασιών της εκάστοτε συνέλευσης. Η Ορθόδοξη Εκκλησία αναγνωρίζει τις Οικουμενικές Συνόδους ως την ανώτατη αρχή δογματικών, διοικητικών, δικαστικών και νομοθετικών ρυθμίσεων. Πιο συγκεκριμένα, η Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία, αλλά και η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία αναγνωρίζουν από κοινού επτά (7) Οικουμενικές Συνόδους, που έλαβαν χώρα μεταξύ των ετών 325 μ.Χ. και 787 μ.Χ. Επιπλέον, η Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία αναγνωρίζει την Εν

Αγία Σοφία Σύνοδο, καθώς και τη Σύνοδο του έτους 1341 μ.Χ. ως Συνόδους με αξία Οικουμενικών.

Οι Οικουμενικές Σύνοδοι ήταν μεγάλες συνελεύσεις των επισκόπων της χριστιανικής οικουμένης, προς κοινή συνδιάσκεψη και απόφαση επί σημαντικών δογματικών, θεολογικών και άλλων εκκλησιαστικών ζητημάτων που αναφέρονταν σε όλη την Εκκλησία, από την οποία αναγνωρίζονταν και γίνονταν δεκτές οι αποφάσεις που λαμβάνονταν σε αυτές. Οι Οικουμενικές Σύνοδοι έγιναν το όργανο της επίσημης διατύπωσης και διακήρυξης της διδασκαλίας της Εκκλησίας, της κοινής πίστης και παράδοσης που οφείλουν να ακολουθούν όλες οι κατά τόπους εκκλησιαστικές κοινότητες. Αποτελούν την ύψιστη αυθεντία της Εκκλησίας του Χριστού. Κύριος λόγος θέσπισης των Συνόδων αυτών ήταν βασικά δογματικά ζητήματα, που προκαλούσαν θρησκευτικές έριδες των καιρών. Σε αυτές συμμετείχαν Πατριάρχες, Έξαρχοι, Μητροπολίτες και απλοί Επίσκοποι, ενώ χωρίς δικαίωμα ψήφου παρίσταντο στις διαδικασίες και Πρεσβύτεροι, Διάκονοι, Μοναχοί και Λαϊκοί. Η αντιπροσωπευτικότητα στη συμμετοχή και η αποδοχή των αποφάσεων της κάθε Συνόδου είναι παράγοντες, οι οποίοι καθόρισαν και τον οικουμενικό της χαρακτήρα. Ταυτόχρονα οι Οικουμενικές Σύνοδοι καταδίκασαν τις διάφορες αιρέσεις, που παρουσιάστηκαν και απείλησαν την ενότητα της Εκκλησίας. Η κοινωνία με ιδιαίτερο ενδιαφέρον πάντα παρακολουθούσε τα δρώμενα των οικουμενικών συνόδων χωρίς να διαθέτει την ψηφιακή τεχνολογία. Με άμεση ενημέρωση από τους συμμετέχοντες οι οποίοι μάλιστα φορές για να υποστηρίξουν τις απόψεις τους επιθετικότερα, είχαν απόλυτη ανάγκη της λαϊκής στήριξης. Φορές πάλι ο λαϊκός παράγων συμμετείχε δημιουργικά στην επίλυση σπουδαιών θεολογικών προβλημάτων. Υπάρχει μια πολύ χαριτωμένη διήγηση που αφορά την Δ οικουμενική Σύνοδο που συνήλθε στην Χαλκηδόνα το 451 και ασχολήθηκε με το σημαντικό ζήτημα των φύσεων του Χριστού. Κατά την διήγηση λοιπόν σε φούρνο την Πόλης συνοδικός επίσκοπος που πήγε να αγοράσει ψωμί, ρωτήθηκε από τον Φούρναρη πως πάνε τα πράγματα. Και εκείνος απάντησε ότι έχουμε δυσκολία να περιγράψουμε με λίγες λέξεις τις δύο φύσεις του Ιησού και πως η μία συμμετέχει στην άλλη. Και τότε ο λαϊκός αυτό άνθρωπος που όπως φαίνεται γνώριζε σε βάθος την Ελληνική γλώσσα του είπε το καταπληκτικό ότι οι δύο φύσεις του Χριστού υφίστανται ασυγχύτως, ατρέπτως, αδιαιρέτως, αχωρίστως. [неслиянно, неизменно, нераздельно, неразлучно - inconfusedly, unchangeably, indivisibly, inseparably]. Δηλαδή η ανθρώπινη φύσις δεν συγχέεται με την θεία, η ανθρώπινη φύσις δεν μπορεί να μετατραπεί σε θεία ούτε η θεία σε ανθρώπινη και επειδή οι δύο φύσεις είναι ενωμένες στο ένα πρόσωπο του Υιού του Θεού, η ένωση αυτή παραμένει αμετακίνητη, χωρίς ενδεχόμενο

διαιρέσεως ή χωρισμού. Και αυτή η αλήθεια, ως επίσημο δόγμα της Εκκλησίας, παραμένει ακλόνητη και σταθερή.

Ζούμε στο 2014 και έχουν περάσει 700 χρόνια από τότε, ενώ θα έπρεπε να συγκαλείται Οικουμενική Σύνοδος τουλάχιστον κάθε πενήνταετία. Αυτό το έλλειμμα, αυτή η παράλειψη, αυτή η αδυναμία συσώρευσε προβλήματα πολλά. Ευτυχώς ξεπεράστηκαν. Η απόφαση αυτή καθ' αυτή ήδη πλουτίζει την ζωή μας και το πολιτιστικό μας περιβάλλον. Η απόφαση αυτή ελήφθη μέσα σε ένα περιβάλλον ανατροπής. Ζούμε εδώ και δύο δεκαετίες σε ένα περιβάλλον μιας μεγάλης ανατροπής. Της μεγαλύτερης από κτίσεως κόσμου. Δεν ξέρω αν έχουμε συνειδητοποιήσει στα σοβαρά την μεγάλη τύχη της γενιάς μας και αυτό που ζούμε στις μέρες μας. Είμαστε μέτοχοι της μεγάλης τεχνολογικής επανάστασης η οποία ανατρέπει χιλιάδες πράγματα και θα τα ανατρέψει όλα. Ποιος θα μπορούσε να το φανταστεί. Ένα εργαλείο, η τεχνολογία, γίνεται παραγωγός πολιτικής, παράγει πολιτική και ιδεολογία η ίδια. Αν το άκουγε ο Μάρξ θα γελούσε με τις ώρες. Και όμως, νάτο, μπροστά μας. Τα κύρια χαρακτηριστικά του νέου αυτού περιβάλλοντος είναι τα εξής: Η απόλυτη ελευθερία λόγου σκέψης έκφρασης αυτενέργειας αλλά και η απόλυτη δυνατότητα εκφοράς δημόσιου λόγου του οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου πολίτη και μάλιστα με πολύ χαμηλό οικονομικό κόστος. Προκειμένου λοιπόν ένας πολιτικός, κοινωνικός πνευματικός χώρος να κατανοήσει την λειτουργία αυτής της σχέσης, να την προσλάβει και να εισπράξει τα θετικά της, θα πρέπει να έχει μια καθαρή και υπεύθυνη σχέση με τις έννοιες της ελευθερίας, της ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην νέα αυτή κοινωνία των νέων τεχνολογιών θα επανακαθορισθούν, εκ των πραγμάτων, τα πλαίσια δράσης των θεσμών της κοινωνίας και του πολιτεύματος, αλλά και οι ίδιοι οι θεσμοί. Θα επανακαθορισθούν ακόμη τα πλαίσια λειτουργίας και δραστηριότητας των κοινωνικών ομάδων και οι κανόνες που τα ρυθμίζουν. Θα επανεξεταστούν όλες οι λαθεμένες πολιτικές αφηγήσεις με βάση τις οποίες πορεύεται με τους αργούς οδυνηρούς ρυθμούς ο κόσμος. Σε μας έλαχε ο κλήρος και στην γενιά που ακολουθεί. Σε αμεσότερη δημοκρατία στηριγμένη στις νέες τεχνολογίες, όπου ο λαός θα εκφράζεται πιο συχνά και οργανωμένα, με τεχνολογία αιχμής, με διαδικασίες δημοψηφιστικού χαρακτήρα για ζητήματα που τον αφορούν. Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν μια πραγματικότητα, σωτήρια κατά την γνώμη μου για τον πολύπλοκο κόσμο μας. Οι νέες τεχνολογίες θα αναδείξουν βέβαια τις προσωπικές αλήθειες του καθενός μας αλλά θα μας μάθουν να τις βάλουμε να συνεργάζονται. Με τρόπο άμεσο και πέρα από την σωτηριολογική - θεολογική πρόταση κάθε θρησκείας οι πιστοί θα επικοινωνούν μεταξύ τους άμεσα και θα συνομιλούν για θέματα κοινού ενδιαφέροντος, προκαλώντας και τις ανάλογες εκτροπές, εξασκώντας αντίστοιχες πιέσεις προς του ημιεπίσημους και επίσημους εκφραστές της καθαρότητας του

χώρου. Θα αρχίσει έτσι να διεξάγεται ένας διαθηρησκειακός διάλογος που θα μας οδηγήσει πέρα από την ανεκτικότητα, σε μια ειλικρινή από κοινού αναζήτηση της αλήθειας. Θα πρέπει να καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να επανασυνθέσουμε, να ενδυναμώσουμε και να αναδείξουμε της συλλογική μας συνείδηση μέσα από την Σύνοδο.

Δεν γνωρίζω την αναγνωσιμότητα την οποία θα έχει αυτή η Σύνοδος, ούτε μπορώ να υποθέσω την στάση που θα τηρήσουν τα διεθνή μέσα ενημέρωσης. Αν θα την προβάλλουν αν θα την αναδείξουν αντικειμενικά και ελεύθερα διεθνών δεσμεύσεων και πιέσεων. Όμως το συνέδριό μας αυτό, αποτελεί νομίζω μια καλή ευκαιρία για να συνεννοηθούμε μεταξύ μας για το τι πρέπει εν προκειμένω να κάνουν οι δύο χώροι που αποφασιστικά επηρεάζουν την κοινωνική ζωή όπου γης. Ο χώρος την πολιτικής και ο χώρος των ΜΜΕ. Να αναδείξουμε από εδώ, από το συνέδριό μας σε μια πρώτη συμβολική κίνηση, την σπουδαιότητα της απόφασης που ελήφθη στην Κωνσταντινούπολη από τους προκαθημένους. Αναδεικνύοντάς την, την ισχυροποιούμε και την καθιστούμε μη ανατρέψιμη. Όλοι μας γνωρίζουμε τους κινδύνους που ελλοχεύουν. Στην ιστορία της ανθρωπότητας, υπήρξαν μεγάλες στιγμές, μεγάλα βήματα προς τα εμπρός, μεγάλες αποφάσεις, αλλά αυτές εσκοντάψανε, υπονομεύθηκαν και ενίοτε αναιρέθηκαν από συντηρητικές ομάδες ακραιφνών που εμφανίζονται ως η συνείδηση της ιστορίας. Δεν χωρεί καμιά αμφιβολία, ότι οι Ορθόδοξες Εκκλησίες στο διάβα των αιώνων και ιδιαίτερα στον σύγχρονο κόσμο έλαβαν ή δεν έλαβαν αποφάσεις που αφορά το παρών και το μέλλον της Εκκλησίας, πιεζόμενες από απόψεις ακραιφνείς και υπό την απειλή να θεωρηθούν ότι προδίδουν την ορθή πίστη και την παράδοση. Στους κόλπους κάθε επισκοπής ελλοχεύουν δυνάμεις έτοιμες να διαβρώσουν κάθε απόφαση και πράξη που βάζει σε κίνηση τα πράγματα και μας βγάξει από μια στασιμότητα που θέλουν να την ονομάζουν Παράδοση. Καιροφυλακτούν διάφοροι απίθανοι ψυχικά διαταραγμένοι τύποι, που εμφανιζόμενοι ως Ηρακλειδείς της καθαρότητας και του ανόθευτου της πίστης, είναι έτοιμοι να κατασπαράξουν κάθε σύγχρονη φωνή μέσα στην Εκκλησία. Όλοι αυτοί βέβαια θα συνεχίσουν να ζουν και να κινούνται στο περιθώριο, στην σκιά, στο σκοτάδι της ιστορίας της ανθρωπότητας και να καταγράφονται σαν ιδεολογικά σκουπίδια, αν δεν υπάρχει ο τύπος τα ΜΜΕ για να αναδείξει τις παλαβές απόψεις τους. Και εδώ είναι η ευθύνη μας και η ευθύνη σας. Η απόφαση της Πόλης έχει πολύ δρόμο να διανύσει μέχρι να φτάσουμε στην ευλογημένη στιγμή της Συνόδου. Διάφοροι θα αντιπαρατεθούν, διάφορα συμφέροντα θα την υπονομεύσουν. Φοβούμαι πως πέραν του ότι όσοι ασχοληθούν με το θέμα από τις Εκκλησίες, τα στελέχη των Εκκλησιών δηλαδή, θα κατηγορηθούν για αίρεση, για ενδοτισμό και για ξεπούλημα των πατρών ιστορικών κληροδοτημάτων της πίστης. Θα τους ελεηνολογήσουν και θα τους διαβρώσουν διάφοροι. Φοβούμαι ακόμη ότι παλαιοί

εθνικισμοί, σκελετοί και ψευδεπίγραφα παλαιά διλήμματα, κλεισμένα στον σκουπιδοτενεκέ της ιστορίας, θα ξαναεμφανιστούν και θα ζητήσουν μερτικό στην διάβρωση και την υπονόμηση του μεγάλου αυτού γεγονότος.

Η Προσπάθεια διοργάνωσης της Συνόδου, κουβαλάει μαζί της διάφορα μεγάλα ή μικρά συμφέροντα πολιτικά και οικονομικά. Το γνωρίζουμε όλοι μας. Τέτοια ιστορικής σημασίας γεγονότα πέραν όλων των άλλων έχουν τους δικούς τους συμβολισμούς μέσα στην ιστορία του κόσμου. Εάν λοιπόν εσείς, τα μέσα ενημέρωσης, δείτε αυτήν την προσπάθεια με όρους καθημερινότητας, αντιμετωπίσετε την πορεία προς την Σύνοδο με όλους τηλεθέασης ή ακροαματικότητας, αλλά και επιπλέον τείνετε ευήκοον ους σε δήθεν πατριωτικές φωνές που θα εμφανίζονται ως υπερασπιζόμενες τα όσια και τα ιερά των τοπικών εκκλησιαστικών συμφερόντων, αν αυτά συμβούν τότε θα συμβάλετε και εσείς στην αποδυνάμωση και ακύρωση αυτής της προσπάθειας. Πρέπει να έχετε καθαρή την σκέψη σας και συνείδησή σας για τον ρόλο των οποίων καλείστε εν προκειμένω να διαδραματίσετε. Να ουσιαστικοποιήσετε τον ρόλο σας και την λειτουργία σας ως παράγοντες ομαλότητας και σταθερότητας στον σύγχρονο κόσμο. Πρέπει να πληροφορήσετε τον λαό του θεού και όλους τους ανθρώπους καλής θελήσεως, για την σπουδαιότητα αυτής της Συνόδου και να αναδείξετε τα κοσμοσωτήρια στοιχεία της. Να συμβάλετε για μια επιστροφή του κόσμου στην Θεολογία και Εκκλησιολογία με όρους σύγχρονης εποχής.